

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poznamo listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do ure polnočne.

Štev. 8.

V Mariboru, dne 21. februarja 1901.

Tečaj XXXV.

To so prijatelji!

Mladi zarod med štajerskimi Slovenci
ve že samo iz zgodovine, da so Nemci in
Posilincev nekaj tudi v Celju igrali ulogo
kmečkih prijateljev ter svoje prijateljstvo oz-
nanjevali celo v posebnem listu. Toda slo-
venski kmetje niso verjeli sladkim besedam,
in vsled tega sta prijateljstvo in list kmalu
nehala. To prijateljstvo, katero so celjski gos-
podje tako hitro izgubili, našli so v zadnjem
času ptujski gospodje. Ako bi jim bilo ver-
jeti, še slovenski kmet ni imel večjih prija-
teljev nego je ptujski Nemec. Toda pogledjmo
si to prijateljstvo nekoliko natančneje.

Ljubezen se mora kazati tudi v dejanju,
ljubezni polne besede lahko izgovarja vsakdo.
Ptujski občinski zastop je pred kratkim do-
ločeval podporo gimnazijskim učencem. Da
so podpore potrebni pred vsem dečki slo-
venskih starišev, je jasno. Mestni stariši ni-
majo toliko stroškov za študiranje svojih
dečkov, kakor kmečki, ki živijo izven mesta.
Nihče bi torej ne dvomil, da bo ptujski ob-
činski zastop, kateremu načeluje slavno-
znani kmečki prijatelj pek Ornik, odprl svojo
mošnjo tudi slovenskim dijakom. A kaj se je
zgodilo? Ptujski občinski zastop je določil za
podporo gimnazijskim učencem 100 K, a
pristavil, da se s tem zneskom smejo pod-
pirati samo učenci nemške narodnosti. Iz-
ključil je torej vse slovenske
dijake, bodisi da so doma iz mesta sa-
mega, bodisi iz dežele.

Ali so to prijatelji slovenskega kmeta,
ki tako delajo proti njegovim stradajočim

in revnim sinovom? Če se prijateljstvo kaže
v tem, da izključujemo od radodarnosti svoje
potrebne prijatelje, no, potem ima »Štajerc«
res prav, da so ptujski gospodje najboljši
kmečki prijatelji.

Dne 28. jan. so imeli nemški posestniki
vinogradov v Ptuj vinogradniški shod. Na
predsedniškem stolu je sedel pek Ornik. G.
Leskoschegg je razlagal, da se je posebno
odposlanstvo ptujskih vinogradnikov vozilo
na stroške gospodarskega društva k poljedel-
skemu ministru in ministrskemu predsedniku
na Dunaj prosit podpore za mestne vino-
gradnike. G. Perko je povedal, da so dobili
od vlade 40.000 K posojila z največjimi olaj-
šavami. Zdi se pa, da vlada teh 40.000 K
ni določila samo za mestne vinogradnike,
ampak tudi za kmečke vinogradnike ptuj-
skega okraja. To bi bilo tudi edino prav!
Kajti mestjani niso tako podpore potrebni
kakor kmetje. Kmet živi od vinograda, mest-
jan pa si ga kupi, da ima pri vinogradu leto-
višje in za prijatelje dobro kapljico, ne pa
da bi živel od vinograda. Mestjan, ki nima
denarja na kupu, tudi nima vinograda, to je
znana reč. Mestnim vinogradnikom pa se
dne 28. jan. ni zdelo prav, da bi se ome-
njena svota enakomerno razdeljevala med
mestne in kmečke vinogradnike. Vstal je
namreč gosp. Leskoschegg ter izrekel svoje
veliko začudenje, da se je prošnja
nekega mestjana rešila s pristavkom, da je
podpora namenjena enakomerno za mestne
in kmečke vinogradnike. In vsi so se ž
njim čudili, kajti nihče ni oporekal, tudi pek
Ornik ne. Ti gospodje, ki se tako radi ime-

nujejo kmečke prijatelje, se torej čudijo, ako
se daje podpora tudi kmetom-vinogradnikom
ptujskega okraja. To so vam zares pravi
kmečki prijatelji.

Glasilo teh ptujskih kmečkih prijateljev
in njih somišljenikov je v Blankejevi tiskarni
izhajajoči list »Štajerc«, V njegovih predalih
se kar cedi ljubezni do slovenskega kmeta.
Toda kakšna je ta ljubezen, razvidijo lahko
čitatelji iz slučajev, ki smo jih danes naveli
in ki so se zgodili v zadnjem času.

Iz Ptuja se je začela v zadnjem času
zanašati ravno z listom »Štajercem« neka
gonja proti vsem zavednim Slovincem in
trdi se na ves glas, da dosednji voditelji
slovenskega ljudstva nimajo srca za sloven-
sko ljudstvo in da so se šele sedaj v Ptuj
našli pravi kmečki prijatelji. Tej trditvi se
mora seveda vsak pameten človek smejeti.
A žal, nahajajo se nekateri ljudje, ki so pre-
malo poučeni in slepo verjamejo ptujskim
kmečkim prijateljem. Prisli bodo sicer gotovo
tudi prej ali slej do pravega spoznanja, a
bojimo se, da prepozno.

Tudi ptujske kmečke prijatelje moramo
posvariti, naj pazijo, kaj delajo. Kdor seje
prepir, žeti bo moral tudi vihar. Posebno
pek Ornik ima veliko odgovornost. On ima
upliv na ptujske takozvane kmečke prijatelje
in z odločno besedo bi lahko preprečil njih
delovanje, ki ne bo za mesto Ptuj nikdar
prineslo dobrega sadu. Toda pek Ornik drži
roke križem in mirno opazuje nevarno po-
čenjanje svojih prijateljev. Mi smo govorili
in s tem storili svojo dolžnost.

Listek.

Črtice iz zgodovine našega naroda.

8. Varstvene naprave in vojska.

Doslej smo motrili starih Slovanov živ-
ljenje za miru. Mir je sicer lepa reč, a boj
ravno tako neizogiben, in zato se imamo
dotakniti tudi tega poglavja.

Kakor so se Slovani žalibog med seboj
ujedali, tako so napram tujim narodom, na-
pram sosedom v obče bili odjenljivi in miro-
ljubni. A ne da bi bili bojazljivi; zgodovina
poroča, da so bili, kadar so videli, da je boj
neizogiben, in sicer najsi je bil napad ali
bramba, jako pogumni, ljuti, strahoviti.

Kadar se je sovražnik bližal, je bila njih
prva skrb, da jim ne pride v deželo; v to
svrhu so radi na meji gozdove posekali ter
šumo kraj nje nagromadili, da so za njo
sovražnika uspešneje odbijali. Če jim je pa
vendar vdrl, niso ga tako radi napadali iz
gradú, ki je sicer, zlasti če ni bil obkoljen z
gozdom, imel okop z nasipom, kakor pa iz
šum in gozdov; vanje so se namreč ob ne-
odoljivem odporu sovražnikovem mogli umikati
najugodnejše ter se neopažani zopet zbirati,
da napad ponovijo. Tudi so nasprotnika radi
zvabili v kako sotesko, kjer jim je bilo lahko

pobiti ga, ali pa tudi v kako močvirje, ker
so se v vodi znali silno spretno gibati; sploh
so si v boju kaj radi pomagali s prekanjenostjo
in prevaro.

Kadar je bilo treba iti v boj, jih je tromba
pozivala pod zastavo. Zbirali so se po ple-
menih, katerih vsakemu je poveljeval župan.
Plemena so se sicer tudi združevala, kakor je
pač sila sovražnikova zahtevala, a po boju
takoј zopet razšla; tudi se je, ko je nastopil
mir, na celi črti orožje odložilo ter zopet
vzelo v roke poljsko orodje.

Bojevalo se je najčešče peš. Rabili jim
so: lok s streló, ki se je jemala iz tula, vise-
čega ob boku, kopje ali sulica, sekira, nož,
kij ali mlat in menda tudi frača; v bran se
je pa, vsaj pozneje, nosil v levici ščit, na
prsni oklep, na glavi šlem.

9. Ocena staroslovanske prosvete.

Kmet, ki hoče vedeti, koliko je njegovo
zemljišče vredno, si ogleda druge kmetije ter
primerja s svojo. Tudi bo le tisti človek vedel
svojo domovino prav ceniti, ki je hodil po
tujem ter spoznaval druge dežele, druge
ljudi.

Seznani smo se s prosveto starih Slo-
vanov, ne vemo pa, koliko vrednost ji imamo
pripisovati z ozirom na dolgot dobe, ki jo

je pretekla, kakor tudi z ozirom na razmere,
v katere jih je osoda vrgla. Je-li, kar smo
videli, mnogo ali malo?

V to svrhu je treba primerjati. Najjasneje
bi primerjava seveda govorila, ako bi se drug,
tudi tako velik narod, mogel predstaviti v tiste
razmere; le v tem slučaju bi nam prosveti
iste starosti dali pravo merilo. Toda ker do
uspeha moremo priti le na podlagi istinitosti,
je pač vseeno, kateri narod primerjamo
s slovanskim.

Vzemimo germanskega. Bil je našim
prastarišem najbližji, kakor je še nam. A
pozabiti ne smemo, da je mejil in neposredno
mnogo občeval z Rimljani, ki so gleštali v
dobi, v kateri si Germane hočemo pogledati,
jako visoko, da, na vsej zemlji najvišjo pro-
sveto, dočim se Slovani v svoji pradobi pač od
nikogar niso imeli učiti; kar so posnemali ger-
manskega jim ni bilo v korist. Da nas ne bo
kdo krivo razumel; Germani so nam postali
učitelji, a še le pozneje, namreč tedaj, ko so
bili sprejeli krščanstvo, in ko jim je bila ve-
lika dedščina, vsa rimska prosveta, padla v
krilo. Toda pojdemo k stvari; pogledati si
hočemo Germane, ker so pred Slovani sto-
pili na evropska tla, v dobi Kristusovega
rojstva; tako se nam zdi pravično. Držali se pa
bomo vestno onih starih pisateljev, ki so
se o germanskih razmerah osebno prepričali,

Državni zbor.

Adresni razgovor.

Nekaj je bilo običajno, da je zbornica poslancev odgovorila cesarju na njegov pozdrav z posebno adresno. Toda ne leta 1891, ne 1897 se ni mogla zbornica več zediniti na skupni odgovor na cesarjeve besede. Tako je bilo tudi letos. Poljaki, Čehi in drugi Slovani z katoliškimi Nemci vred so predlagali tako skupno adresno; a nujni predlog, ki ga je Javorski stavil v ta namen, ni dobil dvestininske večine. Glasovalo je za predlog 175, proti 150 poslancev; ta večina pa je bila premajhna. Nekaj veselega je pa vendar pokazalo to glasovanje: stara desnica drži zopet skupaj. Opazovalo se je, da so bili levičarji osupnjeni radi te zveze. Sklenilo se je pa, da se v imenu cele zbornice njeni predsedniki zahvalijo presvitlemu cesarju za njegove besede, da obljubijo, da hoče zbornica res delati in da cesarju izrazi čut vdčnosti in spoštovanja. Pri tej priložnosti je govorilo mnogo poslancev od vseh strank. Oglasil se je tudi načelnik slovanskega centra dr. Šušteršič ter med drugim zahteval, naj se napravi mir med narodi s tem, da se vsakemu podeli ravnopravnost; naj se skrbi za versko-nravno vzgojo mladine, kakor je obljubil prestolni govor; pred vsem pa, naj se izvedejo one postave, katere je vlada obljubila v blagor kmetškemu ljudstvu. V prestolnem govoru se je napovedalo, da se imajo vpeljati kmetске zadruge. Petokrat je vlada že predložila ta predlog, a vselej so ga znale skrivne moči zopet odstraniti. Če bi pa državni zbor ne hotel delovati, naj pa vlada nikar ne pozabi, storiti to, kar bo v blagor kmetijskemu ljudstvu, delavcem in obrtnikom. Neopravičeno bi bilo namreč, da bi silo trpelo ubogo ljudstvo radi tega, ker ta ali ona stranka razbija tukaj v zbornici. Če nočejo ti poslanci delovati, ki so izvoljeni na podlagi sedajšnje volilne postave, naj pa vlada vpelje enake direktne volitve. Tu bojo pa izvoljeni možje, ki bodo vneti za blagor ljudstva. Ker so v slovanskem centru zastopani poslanci kmetških skupin, je ta govor ravno za kmetško ljudstvo jako važen.

V seji 12. februarja je izjavil ministerski predsednik, da ni res, kar pišejo časniki, da bi nameravala vlada v kratkem poslati zbornico na počitnice, da se le izvolijo delegacije in kvotna deputacija. Dr. Körber temu odločno oporeka. Vlada želi, naj se pretresa državni proračun in se posvetuje o drugih važnih rečeh.

in nemških virov samih. Poročali bomo le tako, kar se priznava splošno.

Germanška dežela je pusta in mrzla; samo jo videti že, užalosti človeka, kdo bi pa hotel v njej bivati? Rimljani so, prišedši do Rena, ob tej reki začeli saditi črešnje, a sad ni dozorel. Zemlja je večidel pokrita s temnimi gozdovi, v prvi vrsti hrastovimi, in pustimi močvirji. O obdelovanju zemlje jako malo sledu; le tuintam nekaj ovsa, ječmena in rži.

Kakor je podnebje ostro, tako so tudi prebivavci neomikani, surovi, divji. Mnoga plemena nimajo stalnih bivališč, ampak se vlačijo s kraja v kraj, živč o tem, kar jim prihaja v pest; ostala pa se držijo izvoljenih zemljišč. V teh-le se ljudstvo deli v štiri razrede: v plemenitnike, svobodnike posestnike, svobodnike neposestnike in sužnje.

Za opravek, ki je moža dostojen, se smatra pri njih le boj s človekom in zverino, in zato sta vojska in lov njih glavna ali pravzaprav edina posla. Prosti čas se izpolnjuje z lenovanjem, popivanjem in kockanjem; mladeniči gredo, tudi iskat plemen, ki se ravno vojskujejo. S trudom in znojem si to pridelati, do česar se more priti krvnim potom, se smatra za lenobo, zemljo obdelovati za nečastno. Ta posel opravljajo ženske, starci in sužnji. Ker

V isti seji je predložil finančni minister Böhm Bawerk državni proračun za l. 1901. ter ga pojasnjeval v dve urnem govoru. Tri leta sem že ni odobrila zbornica državni proračuna. Skupni stroški za leto 1901 so proračunjeni na 1.641.162.000 K, dohodki na 1.641.997.000 K, prebitek bi znašal 834.000 K.

V seji 12. februarja so vložili poslanci slovanskega centra predlog, naj se podpravi notarijat. Notarji baje sami želijo podržavljenje, kmetškemu stanu bi pa to tudi ugajalo, da ta pisma, katero zdaj izdelujejo notarji, izsujejo brezplačno državni uradniki.

Poslanci Berks, Žičkar, Pfeifer in dr. Gregorčič so vložili nujni predlog, naj vlada zdatneje podpira obnovljenje po trtni uši pokončanih vinogradov.

Poslanec Pfeifer v družbi z vsemi člani slovanskega centra predlaga spremembo postave zastran osebnega dohodninskega davka, potem naj država podpira streljanje proti toči, naj se odpravi tako imenovan vinska klavzula z Laško.

Poslanec Žičkar predlaga, naj država pri pomore občin Nimno pri Rogatcu, da se reši preteče lakote.

Dr. Šušteršič in tovariši predlagajo zakonsko uravnavo kartelov. Razni špekulanti se zvežejo in dogovorijo, po kateri ceni bojo kupovali razne pridelke. Poljedelec trpi pri tem grozno škodo.

Dr. Šušteršič v družbi z ostalimi člani slov. centra predlaga, da pri avstro-ogrski nagodbi, pri uravnavi avtonomnih carinskih tarifov in pri novih trgovinskih pogodbah z vnanjimi državami vlada obrača vso pozornost na poljedelske koristi.

Politični ogled.

Zastopniki avstrijskih mest z lastnim statutom imajo dne 23. in 24. t. mes. na Dunaju skupno posvetovanje. Govorilo se bo o oškodnini občinam za dela v prenešenem delokrogu, domovinskem zakonu in o pristojbinski noveli.

Vojska v južni Afriki. Buri zmagovito prodirajo proti jugu v kapsko kolonijo. Burski general Dewet je razdril že na dveh mestih železnico, ki veže Kimberley in Kapstadt. Spremlja ga 1200 Burov z več topovi. General Botha se z močnim oddelkom bliža natalski meji in je namenjen proti Durbanu, oddelek Burov pa se nahaja še na portugalskih tleh in preti napasti pomorsko mesto Lorenzo Marquez. Angleške čete se zbirajo

se prideluje le bore malo, neprestano med seboj pa tudi pri sosedih ropajo.

Domače živali imajo, in sicer konje, goved, ovce, svinje in kokoši.

Stanujejo posamez, ne v vaseh, kam-li v mestih. Stanovanj ne zidajo, ampak je sestavljajo iz neotesanih brun, ne gledaje na lepoto; tudi si izkapljejo jame, ki je pokrivajo z gnojem, da v njih po zimi bivajo in shranjujejo zrnje. Krasijo si stanovanja z lobanjami ubitih sovražnikov, razpostavlja je v dolgih vrstah po tramovih, policah in skrinjah.

Borna je tudi njih obleka. Telo si pokrivajo z živalskimi kožami, nosijo pa ali kratke plašče, ki je spenjajo z zapono ali s kakim trnom, ali pa tudi samo kratke predpasnike. Ob ognju so navadno nagi. Ženske se oblačijo ravno tako kakor moški. Obleka dela le razliko med bogatini in reveži. Prvi nosijo tesno obleko, ki se prilega telesu, vendar se njih žene tudi oblačijo v platno, ki so mu vtikane bagrene pase.

Za hrano jim pred vsem služi meso in sicer divjačina, kakor ono od domačih živali; posebno priljubljena je konjina; uživajo pa tudi ovseni močnik, usedenico (kiselino) in sir. Pijejo navadno ol (pivo), ki je opojen in se kuha iz ječmena ali rži, v revnejših krajih tudi iz hrastove skorje, zra-

ponajveč okoli Pretorije, Kronstadta, Bloemfonteina ter johannesburških zlatih rudnikov, objednem pa stražijo manjši oddelki najvažnejša železniška središča.

Srbski razkralj Milan je bil s kraljevsko častjo pokopan dne 16. t. mes. v Krušedolu na Hrvatskem. Vendar je bil pogreb žalosten. Udeležba ni bila velika. Tudi sina kralja Aleksandra ni bilo k pokopu. Različno se razlaga, zakaj ni prišel sin k pogrebu očeta. Nekateri trdijo, da so ga odvrnili kraljica Draga in ministri, ker Milan ni bil vreden, da se njegovega pokopa udeleži srbski kralj. Drugi zopet trdijo, da Aleksander sam rad ni šel, ker je bil hud, da avstrijska vlada ni pripustila, da se pokoplje Milanovo telo na Srbskem. Naj bo kakor hoče, lepo na vsaki način ni, ako se sin ne udeleži pokopa svojega očeta.

Nemška cesarica vdova bo umrla. Bolezen nemške cesarice-vdove Friderike je vodenica združena z boleznijo na ledvicah, ki je skoro gotovo rak. Katastrofe ni mogoče preprečiti. Nemški cesar biva v bližini svoje matere.

Nemški prestolonaslednik se zaroči. V najkrajšem času se izvrši zaročnik nemškega prestolonaslednika s princezino Eno Batenberško.

Dopisi.

Iz Cirknice pri Mariboru. (Šentiljskim mladeničem!) Vremena se bodo ziasnila, in lepše zvezde kot do zdaj sijale! To Prešernovo prerokovanje upamo, da se bode izpolnilo tudi v tukajšni župniji. To se je pokazalo posebno na zborovanju v nedeljo dne 10. febr. Naši vrli slovenski, zavedni mladeniči so z velikim veseljem pristopali kot udje k bralnemu društvu, nekateri izmed njih, kateri še dozdej niso naročeni na »Slov. Gospodar«, so tudi z veseljem postali naročniki našega v vseh zadevah prekoristnega lista. Vrli mladi prijatelji! Kličemo vam: Le tako naprej, kdor še ni ud bralnega društva in naročnik »Slov. Gospodarja«, naj posnema svoje prijatelje, kateri kot novi naročniki z velikim veseljem pričakujejo ta velepomembni list. Kateri si pa tega lista ne morejo naročiti, pa zopet nestrpnost pričakujejo zaželenega časa, ko morejo v bralni sobi si poiskati knjige in časnike, iz katerih zajemajo zavednost, katera je nam sploh v razmerah sedanjega časa neobhodno potrebna. Imamo sicer nasprotnike, pa ne bojimo se njih, ako bomo složni, nam ne morejo nič

ven njega pa tudi medico, ki jo pripravljajo iz vode in medu divjih čebel; udomačenih ne poznajo. Opijanijo se mnogokrat, toda noč in dan pijančevati, Germana ne sramoti. Če si v pijanosti pridejo navskriž, ne ozmerajo se mnogo, ampak prepri poravnajo z ranami in ubojem. Piva se iz bizonovih ali turovih rogov, kaj rado pa tudi iz lobanj ubitih sovražnikov, ki, pritrjene na podstave, služijo prav kakor čaše.

V germanska nebesa pride le tisti, ki ali v boju pade, ali vsaj umrje za rano, ali ki se pri bogoslužju kot žrtev zakolje, ali v osveti ubije, ali pa sam umori; kdor umrje »na slami« vsled hiravosti, boleznih ali slabosti, sploh naravne smrti, pride v pekel, kjer je tema, mraz in večna žeja. Ako je oslabelemu starcu, ki bi rad prišel v nebese, umreti, peljejo ga venkaj k žrtveniku, kamor ga spremijo žena in nekateri sužnji. Tam se mu s kijem glava razbije, istotako se nato stori z njegovimi spremljevalci.

Čez vse grozno pa je germansko bogoslužje. Žrtvujejo se poleg domačih živali tudi ljudje, in človeške žrtve so celo posebno priljubljene. Glave konjske in človeške se po svetih logih kot okrasek obešajo na drevesa, pod katerimi bingljajo tudi cela človeška okostja. Žrtve opravljajo Germanom svečeniki in svečenice; te-le prerezujejo žrtvam grla

škodovati, vadimo se tega že zdaj v mladih letih; ljubezen do vere in naše mile slovenske domovine se naj vkorenini v naša mlada srca, in na tak način bomo postali sčasoma močni stebri ob slovensko-nemški meji, tako da nas ne bode vsaka nemškutarska sapica upognila. Naj se zaganjajo takrat nasprotniki v nas, kar jim drago, mi bomo ostali zmirom trdni in neomahljivi; v naših srcih se bo še le v poznejših letih pokazal sad, kateri je že vkoreninjen, namreč ljubezen do materine besede. Akoravno te zdaj ne moremo pokazati v pravi luči še ljubezni, katera tli v našem srcu, pa takrat, ko bomo dobili žezlo v roke, tedaj bomo še le pokazali svojo orjaško moč v boju na političnem polju. Zakaj pa vam pišem, dragi mladeniči te vrstice? Zato, ker vas ljubim, moja edina želja je vse mladeniče naše župnije združiti in njih vneti za našo milo slovensko domovino; zatorej združimo se, pobratimo se, živimo v neskaljeni ljubezni do vere, katera je naš najdražji zaklad in do naše mile slovenske domovine. Naše geslo naj bo: vse za vero, dom, cesarja. Ni mi možno popisati napredek naših vrlih mladeničev v Selnici, katerih voditelj je Žebot Franjo, kateri si mnogo prizadeva, da bi se naš cenjeni list »Slovenski Gospodar« zmirom bolj širil, da bi tako ne bilo hiše v naši župnije, katera bi imela zaprte duri pred tem prekornim listom.

Upam, da bodo tudi v drugih občinah napredovali, in upam tudi, da bodo po naših vrlih mladih korenjakih zasijalo ob meji solnce boljše bodočnosti. Naši zavedni mladeniči bodo enkrat kot možje svetle zvezde na obzorju naše Šentiljske župnije.

Prijatelj slovenskih mladeničev M.

Od Kapele. Srečna Kapela! Znana si po svetu kot lep kraj! — Ali kaj, ko si tako strašno nemškutarska! — Čujte, ljudje božji! Bralno društvo je hotelo prirediti neko veselico. — Saj veste, kake so veselice bralnega društva! Nekaj se poje, nekaj se igra, in tako se dobri ljudje zabavljajo po svoje... Ali, kaj, ubogi Kapelčani! Nimate gostilne, dasi je pri Kapeli več gostiln. — Tam, kjer bi imeli največ prostora, — sicer ni slaba gostilna, — a je velika zaloga »Štajerca«. In dobi se ga za dober kup. Pri takih gostilničarjih slovensko bralno društvo ne more prirediti veselice.

Kaj pa gospod sosed, mož nemškega pokolenja? Rojen na Slovenskem se je naučil nemščine pri Wegscheider-ji v Radgoni. — In letos se je ob ljudskem štetju zapisal za Nemca. Slovenci nismo nič izgubili z njim.

ravno tako hladnokrvno kakor moški. Germanski bogoslužni obred tudi zahteva, da se žrtvovanih oseb meso je in kri pije. Zadnja se vroča ulovi v čaše, narejene iz človeških lobanj, in z njo se napiva bogovom; čaše gredo iz roke v roko.

Meso in kri človeška igrata pri Germanih sploh važno ulogo. Predno se gre v vojsko, se navadno pomori nekoliko žen in otrok, da se iz njih krvi prorokuje, ali bo izid srečen ali ne. Če zasačijo čarovnico, jo umorijo, njeno meso pa jedo, ker varuje copra.

Dovolj; saj že utegne biti jasno, koliko vrednost imamo pripisovati prosveti starih Slovanov, drugega namena pa nismo imeli. Sicer se lahko omenimo, da so Germani, izvzemši par plemen, pred vsemi gotsko, na tej prosvetni stopnji ostali vso dobo, skoz katero smo nasledovali naše prastariše. Še leta 785. po r. Kr. je bilo treba zakona, po katerem se tisti kaznuje s smrtjo, ki veruje v čarovnice in takih meso ali sam je ali drugemu zauživati daje.

10. Sklep.

Poskusili smo osnuti podobo velikega rodu slovanskega, obsegajočo najmanj tisoč let; kako pomanjkljiva je!

Vendar razberemo iz nje, da je slovanski rod že od prvega svojega nastopa, ko ga

Kaj pa, ko bi on kaj izgubil z našimi slovenskimi groši? — »Štajerca« prav pridno prodaja. Pravijo, da je razpošiljal kmetom volilni katekizem — za Bračka! O srečna Kapela, ki imaš tako navdušene trgovce in gostilničarje!

Od Save. (Izvažanje svinj dovoljeno.) Od meseca marca 1900 sem je bilo prepovedano svinje izvaževati iz brežiškega okrajnega glavarstva na Primorsko. Med tem pa so se smele skozi Štajersko prevažati svinje iz Hrvatske in iz Kranjske!! Koliko škode je trpelo naše itak obožano ljudstvo, se ne da popisati.

V seji katol. polit. društva »Sava« dne 10. februarja je opozoril na to velevažno kmetosko zadevo odbornik Zalokar navzočega državnega poslanca gos. I. Žičkarja. V torek potem 12. febr. je predložil gospod poslanec ministerskemu predsedniku dr. Körberju spomenico ter ga prosil pomoči. V četrtek, dne 14. febr. je ministerski predsednik naznanil g. Žičkarju, da je že podpisal odlok, s katerim se zopet dovoljuje iz brežiškega okraja svinje prodajati in izvaževati v Trst in Primorje.

Sv. Jurij ob Taboru. (Predstava.) Zabava dne 17. februarja je dobro vspela. Naši vrli pevci so zapeli najprej štiri pesmi iz II. zvezka »Slovenske pesmarice« namreč: Kadar mlado leto; Planinska; Mladosti ni in Sabljica. Te pesmi so zelo težke, a vendar so jih jako dobro zapeli. Potem pa je igralo 8 fantov igro: Pravica se je izkazala. Evo vam kratko vsebino: Na dvorišče krčmarja Ferjana (Matevž Ocvirk) pride bradat in kruljev berač Kruljec (Franc Pečnik). Kruljec ondi razlaga, da so zdaj slabi časi za berače, vendar za to ni žalosten in zapoje neko pesem. Ferjan pride na dvorišče, hudo se skrega s Kruljem ter ga nazadnje proči spod. Kmalu na-to prideta do gostilne dva dijaka Peter in Pavel (Karol Blatnik in Teodor Drole). Žejna in lačna sta, a nimata nič denarja. Za to se izdasta za cesarska merjavca, češ, da so prišli železnico merit. Krčmar jima verjame, da dosti jesti in piti in še nekaj denarja za-to, da bi šla železnica po njegovem vrtu. Med tem ko dijaka pijeta, prideta kmalu jeden za drugim dva rokodelska pomočnika. Prvi, Janez (Karol Čulk) je Korošec, drugi, France (Jakob Markovšek) je Poljanec iz Gorenjskega. Krčmar noče jima nič dati, dijaka dasta male darove, a se norčujeta z njima. Rokodelca pa se dobro odgovarjata. Na-to prineseta prodajat svoje blago dva žida-krošnjarja, Abraham in Izak (Janez Kosmelj in Jakob Turnšek). Abraham

hvali na vse cente svoje blago. Dijaka in krčmar pa nočejo nič kupiti, marveč norce brijejo z Abrahamom. Dijak Peter ima čudno lepo palico in Abraham pravi, da jih drži 25, če mu jo da. Peter pa reče, da mu da palico, če jih drži pet. Žid je seveda zadovoljen, vleže se na stol, Peter pa mu pritiska štiri poštene, a pete mu neče dati in tako prevari Abrahama. Abraham je silno žalosten, a žid Izak, krčmar in dijaka se mu smejejo. Na to se dogovore krčmar in dijaka, da gredo popoldne po obedu železnico merit. To je prvo dejanje. Drugo dejanje: Nastopita rokodelska pomočnika ter skleneta oba dijaka in krčmarja v zadrego spraviti in osmešiti, med tem, ko bodo železnico merili. Janez odide, da se izpreobleče. Pavel ima daljši pogovor s Kruljem. Med tem prideta pijana dijaka na krčmarjev vrt, da bi železnico merila, a krčmarja še ni. Za-to obesi Peter svojo suknjo na neko drevo ter se na to malo oddalji, da bi v senci počivala. Med tem prideta žida po stezi, zagledata suknjo ter se trgata za-njo, kdo bi jo imel. Dijaka se vrmeta, zagledata žida; Abraham zbeži, Izaka pa hudo pretepeta. Nato pride krčmar ter začnejo železnico meriti. Ravno ko zvita dijaka najbolj brijeta norce z bogatim krčmarjem, nastopi rokodelski pomočnik Janez, oblečen kot cesarski inženier. Strašen strah! Dijaka prosita za odpuščanje, dasta denarje nazaj ter pravita, da bosta tudi jed in pijačo plačala, samo da zdaj nimata denarja. Krčmar je tudi ves prestrašen in se boji kazni. V tej zmešnjavi nastopi poslednjič tudi berač Kruljec, ter pravi Ferjanu: Vidiš, Ferjan, saj sem ti pravil, da se bo pravica izkazala. S tem se konča igra. Na-to je prav dobro igral Matevž Ocvirk komičen prizor: Povsodi smola! Obe igri sta vzbudili silno veliko smeha, naši fantje so pa res tudi tako igrali, da so se jim cenjeni gostje kar čudili. Posebna hvala pa bodi tu še izrečena vrli vranski inteligenci, katera nas je blagovolila počastiti.

Sv. Benedikt v Slov. gor. (Veselica »vinorejskega društva pri Sv. Benediktu v Slov. gor.«) je krasno vspela. Po zborovanju, pri katerem se je zopet izvolil stari odbor z predsednikom Antonom Roškar na čelu, vprizorili so naši vrli igralci in igralki dve igri: »Indijski siroti« in »Lurška pastarica«. Zadnja igra je bila prav obširno spisana v 49. številu »Slovenskega Gospodarja«. Igrale so jo tiste igralki kakor lani, toda še bolj dovršeno. V prvi igri so nastopili na odru trije kmečki mladeniči Roškar Fr., Caf Fr. in

nega domovja; korakajo na razne strani, a vsako izmed njih nese s seboj drago vezilo materino, bitnost slovansko: pred vsem bister um, blago srce in silno stremljenje po vedno višji prosveti. Slovanstvo je utemeljeno.

Smešničar.

Učitelj vpraša brihtnega Francka iz Retja: »Francek! kako se pa ti pišeš?« — Francek se naravnost odreže: »Še ne znam; me boste še le naučili!« — Učitelj vpraša nadalje: »Francek! Kako se pa vaš oče pišejo?« — Francek odvrne: »Tudi še ne znajo in brati tudi ne. Ko se jest naučim, bom za njih pisal in bral!« — Učitelj: »Kako je pa očetu ime?« — Francek: »Ne vem! Kadar pogledajo v pratiko, pravijo, da so tisti, ki je na konju.« — Učitelj: »Ali so torej Jurij, ali Pavel, ali Martin? Ti trije imajo konja.« — Francek: »Naš oče nimajo nobenega konja! Le par volov imajo, rumenke in pa junčka.« — Učitelj: »I, kako pa mati očetu pravijo, kadar jih k mizi pokličejo?« — Francek: »Ti stari! je že na mizi!« — »Kako pa,« vpraša nadalje učitelj, »pravijo oče materi?« — Francek: »Ta stara, jim pravijo.« — Tako je gospod učitelj zvedel vse, kar je želel za svoj zapisnik.

v prazgodovinskem polumraku se komaj zaznavamo, narod z izrazitimi potezami, določenimi in celo posebnimi lastnostimi, ki ga točno razločujejo od vseh drugih. Prečudne darove mu je Stvarnik položil v zibel, zares take, da se mora reči: odličil ga je; a dati mu je tudi moral slabosti, ker brez takih nobeno bitje biti ne sme.

Zasledujočim njegovo življenje, njegovo dejanje in nehanje, pokaže se nam nadalje še marsikatera duševna poteza, medlejša in čvrstejša, ki liki plod dolgoletnega razvoja stopi na površje in tudi spada k bistvu slovanstva; a izmed vseh najmočnejša, in ki se povrača vedno in vedno, je elementarno in velesilno stremljenje po prosveti. Vemo, da je to stremljenje prirojeno vsakemu narodu, toda slovanskemu je v posebni meri.

Tako torej v prvi jutranji zarji vstaja pred našimi očmi točno obrisana ljuba in draga podoba matere Slave.

Dospeli smo v svojem zgodovinskem premišljevanju do trenutka, ko se obkrajna plemena udajo onemu velikemu toku, ki drvi od vzhoda, kjer je človeštvu stala zibel, proti zahodu skoz Evropo nekam tje, »kjer milejše solnce sije in se sreče čaša pije«; videli bomo, kako ta plemena slovanska stopijo izpod skupne strehe ter si gredo graditi last-